

*Kulttuuria hoitolaitoksiin
yhdistysten ja kunnan yhteistyönä*

-Hymykuopat-hanke

Carita Lepikonmäki, projektityöntekijä,
Hankasalmen kunta, kulttuuritoimi

Riikka Polso, hankekoordinaattori,
Keski-Suomen Tanssin keskus ja
Keski-Suomen elokuvakeskus

Kulttuuri

- Käsitteenä laaja ja voidaan ymmärtää monella tavalla
- Laajimmillaan tarkoittaa kaikkea inhimillistä toimintaa (arvot, merkitykset, perinteet, elämänmallit)
- Kulttuuri voidaan jakaa arki- ja korkea kulttuuriin

Kulttuuri

- Tutkimuksen kentällä eri ilmiöihin perustuvia näkemyksiä kulttuurin käsitteestä (historioitsijat, sosiologit, kielitieteilijät, kirjallisuuden, taiteen ym tutkijat)
- Yhteistä näille tieteenaloille on kuitenkin **YHTEISÖLLISYYS**

Kulttuurin muodot

- Kulttuurin ilmenemismuotoja ovat esimerkiksi elokuva, kirjallisuus, musiikki, media, muotoilu, teatteri, tanssi, käsityö, kuvataide ja arkkitehtuuri.
- Nykypäivänä kulttuuri nähdään dynaamisena prosessina ja alati muuttuvina elämäntapoina

Hymykuopat-hanke taustaa

- Tarkoituksena kehittää ikääntyville suunnattuna kulttuuripalveluja
- Yhteistyökumppaneina palveluja tuottavat yhdistykset ja kunnat
- ESR-hanke, jota hallinnoi Salon kaupunki, rahoittaa Lapin ELY-keskus
- Mukana 10 yhdistystä ja 5 kuntaa

Hymykuopat-hanke taustaa

- Toiminnan taustalla Terveyden edistämisen politiikkaohjelma 2007 ja Taiteesta ja kulttuurista hyvinvointia-toimintaohjelma 2010-2014
- Tavoitteena poikkihallinnollisten yhteistyötapojen kehittäminen eri hallinnonaloilla
- Terveydenhuoltolaki

Hankasalmen Hymykuopat

- Yksi hankkeen osatoteuttaja
- Soveltavaa taidetta (esittävät taiteet, elokuva, tanssi) käytetään mm. ikääntyvän toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja osana hoitotyötä
- Hyvinvoinnin ketjureaktio

Hankasalmen Hymykuopat

- Hyvinvoinnin /terveyden ja taiteen yhteydestä paljon tutkimustietoa ja näyttöä.
- Ikääntyneille mahdollistetaan tuntemuksia oman elämän arvokkuudesta, itsemääräämisoikeuden toteutumista
- Hoitohenkilöstölle työvälineitä arjen hoitotyöhön, työssä jaksamiseen

Hankasalmen Hymykuopat

- Hoitohenkilöstölle ja taideammattilaisille koulutusta yhteisen näkemyksen ja vuoropuhelun syntymiseksi ja vahvistamiseksi
- Kunnassa sivistys-, kulttuuri-, sosiaali- ja terveystoimi keskeisenä yhteistyökumppanina yhdistysten kanssa

Keski-Suomen elokuvakeskus ry (KSEK)

- Elokuvakulttuurin aluekeskus, jonka toiminta-alueetta on koko Keski-Suomen maakunta ja yhdistyksen kotipaikkana toimii Jyväskylä
- Missio: Monimuotoisen elokuva- ja audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen
- Keinot: elokuvanäytökset, tapahtumat, seminaarit, koulutukset, työpajat, näyttelyt ja elokuvakasvatuksen toteuttaminen yhteistyössä alueellisten ja valtakunnallisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Muistoelokuva

Keski-Suomen Tanssin Keskus

- toimii tanssin välittäjäorganisaationa Keski-Suomessa,
- myy, markkinoi ja räätälöi tanssiesityksiä, tanssin verstaita ja monipuolisia elämispaketteja,
- tekee yhteistyötä maakunnan matkailuyrittäjien, kuntien ja kulttuuritoimijoiden kanssa.

KSEK ja Hymykuopat-hanke

Tavoitteena

- uusia työpajakonsepteja ikäihmisille
- pidempiaikainen työskentelysuhde kunnan palvelukeskuksiin ja niissä asuviin ihmisiin
- kannustaa ja testata palvelutalossa omaehtoisen työskentelyn mallia, jossa kulttuuritoimija tarjoaa sisällöt ja materiaalit, ja palvelutalo järjestää toimintaa niiden pohjalta
- kuntayhteistyön vahvistaminen
- taiteen sisältöjen kehittäminen erityisesti laitoksissa asuville ihmisille

Keski-Suomen Tanssin Keskus ja Hymykuopat-hanke

Tulokset

- Testattiin jo olemassa olevia paketteja uusissa konteksteissa
- Kuntayhteistyötä on ollut hankkeen aikana paljon, pääosin kulttuurisektorin kanssa neuvottelevalla tasolla ja sosiaali- ja terveystieteiden kanssa toimeenpanotasolla
- Uusia tuotteita on kehitetty yhteistyössä kunnan kolmannen sektorin kanssa

Hankasalmen kuntastrategiasta

- Kunnan strategiassa osallisuus ja yhteisöllisyys nousee keskiöön
- Päämäärinä kuntalaisten hyvinvoinnin turvaaminen sekä innovatiiviset ja ennakkoluulottomat palveluratkaisut
- Kulttuuripalveluja pidetään olennaisena osana hyvinvointia tulevaisuuden Hankasalmella

Hankasalmen ikääntyneiden kulttuurisuunnitelma

Tarkoituksena

- lisätä ikääntyvien kulttuuripalvelujen suunnitelmallisuutta ja pysyvyyttä rakenteisiin
- kohdentaa rahoitusta tarkoituksenmukaisesti ja jakaa kustannuksia eri hallinnonaloille
- parantaa mm. yhdistysten tuottamien kulttuuripalvelujen käyttöä osana palvelutarjontaa

Hankasalmen ikääntyneiden kulttuurisuunnitelma

- Kulttuurivastaavat
laitokseen/palvelukeskuksiin, kotihoitoon
- Taideapteekki-toiminta
- Matalan kynnyksen muutoksia
- Koulutusta taiteilijoille ja
hoitohenkilöstölle/ ikääntyneiden parissa
työskenteleville

Hankasalmen ikääntyneiden kulttuurisuunnitelma

- Vapaaehtoistoiminnan koordinointi
- Taiteilijoiden työllistäminen versus vapaaehtoistoiminnan hyödyntäminen

Kaikessa toiminnassa arjen
kulttuurin huomiointi pienin askelin ja
ikäntyvän hyvinvoinnin ja
toimintakyvyn ylläpitäminen tärkeää

Kunnan resurssit

- Hymykuopat-hankerahoitus
- Kunnan määräaikaisen projektityöntekijän työpanos (3 kk) kulttuurisuunnitelman laatimiseen
- Kunnan omarahoitusosuus sis.
- Kunnan kulttuurituottajan työpanos

Kuntakumppanuus kulttuuriyhdistyksen näkökulmasta

- Palvelutaloissa tehtävä taide ja kulttuuritoiminta vaatii pitkäjänteisyyttä ja useita vierailuja yhden toimintapäivän sijaan
- Kunta on isompi toimija kuin yhdistys, jolloin yhdistyksen resurssit (taloudelliset ja toiminnalliset) ovat rajallisemmat
- Yhdistyksillä voisi olla jatkoa ajatellen kunnassa toimeenpaneva kontaktihenkilö, joka tietää alueen sekä toimijat, ja on heihin yhteydessä
- Taiteilijat ovat kokeneet suureksi haasteeksi omaehtoisen verkostoitumisen uuteen kuntaan, ja on ollut epäselvyyttä siitä, mikä on kenenkin vastuulla
 - Mikä on kunnan perustehtävä hankkeessa palveluiden saamisen ja rahoittamisen lisäksi, mitä yhdistykset hyötyvät hankkeesta uusien tuotteiden lisäksi?
 - Mikä on yhdistyksen vastuulla, kuka on vastuuhenkilö, taiteilija vai yhdistyksen henkilökunta?
- Resurssien vähyyks (esim. henkilöstö) asettaa paineita yhteistyölle
- Toimintatavat vaihtelevat: Kun kuntayhteistyökumppaneita on monta, on yhdistyksillä paljon työtä erilaisten toimintamallien sisäistämiseksi ja palveluiden räätälöimiseksi kuhunkin kuntaan.

Kunnan ja yhdistyksen kumppanuus kunnan näkökulmasta

- Olemassa olevia yhteistyömuotoja on ollut jo ennen hanketta
- Kunnan ”asenne” yhteistyöhön myönteinen
- Kulttuuri nähdään tärkeänä osana palvelutarjontaa
- Kunnalla ei ole resursseja toteuttaa toimintaa ilman yhdistyksiä

Yhteenveto

- Kumppanuus tärkeää sekä kunnan ja yhdistysten näkökulmasta
- Koordinaattori keskeinen yhdyshenkilö
- Rakenteisiin tutustuminen vähitellen
- Pitkäkestoinen, toistuva ja säännöllinen yhteistyö takaa jatkuvuutta
- Molemmat tahot tulevat toisilleen tutuiksi